

POROČILO O OPAŽANJIH IN UGOTOVITVAH GLEDE DELOVANJA SISTEMA ZAČASNE ZAŠČITE V SLOVENIJI

*Poročilo predstavlja opažanja in ugotovitve o delovanju sistema
začasne zaščite v Sloveniji od njegove vzpostavitve 10.3.2022 do
31.12.2023.*

Ljubljana, april 2024

pic

PRAVNI CENTER ZA VARSTVO
ČLOVEKOVIH PRAVIC IN OKOLJA

Poročilo je za PIC – Pravni center za varstvo človekovih pravic in okolja pripravila Barbara Marinko, univ. dipl. prav.

Poročilo je objavljeno v sklopu projekta, ki ga je podpiral Visoki komisariat ZN za begunce (UNHCR). Za vsebino poročila je odgovoren izključno PIC – Pravni center za varstvo človekovih pravic in okolja. Poročilo nujno ne odraža stališč UNHCR.

KAZALO VSEBINE

UVOD.....	3
SISTEM ZAČASNE ZAŠČITE.....	5
PRAVNA PODLAGA SISTEMA ZAČASNE ZAŠČITE.....	5
Aktivacija sistema začasne zaščite v primeru Ukrajine	6
PRAVICE V SISTEMU ZAČASNE ZAŠČITE.....	7
ZAČASNO PREBIVANJE V REPUBLIKI SLOVENIJI	7
NASTANITEV V CENTRIH ALI DENARNA POMOČ ZA ZASEBNO NASTANITEV ..	8
ZDRAVSTVENO VARSTVO.....	9
PROST DOSTOP DO TRGA DELA	10
IZOBRAŽEVANJE	12
Vrtec	13
Osnovna šola	13
Srednje in višje šole, visokošolsko izobraževanje	13
FINANČNE POMOČI	14
Žepnina	14
Denarna pomoč	14
UČENJE SLOVENSKEGA JEZIKA	15
REGISTRACIJA AVTOMOBILA.....	16
PRIPOROČILA.....	17

UVOD

24. 2. 2022 so ruske oborožene sile izvedle obširno vojaško invazijo na Ukrajino, kar ima neposredne posledice za Evropsko unijo (v nadaljevanju EU) in Republiko Slovenijo – ena od njih je visok migracijski pritisk. Zaradi invazije je Ukrajino zapustilo več milijonov ljudi, kar pomeni največjo evropsko begunsko krizo po drugi svetovni vojni. Več kot 4,2 milijona ljudi prejema pomoč v okviru sheme začasne zaščite.¹

Začasna zaščita za razseljene osebe iz Ukrajine je bila v Sloveniji uvedena 10. 3. 2022 za eno leto in nato dvakrat podaljšana, najprej do 4. 3. 2024 in nazadnje do 4. 3. 2025.

PIC – Pravni center za varstvo človekovih pravic in okolja je med aprilom 2022 in decembrom 2023 v okviru projekta, ki ga je financiral Visoki komisariat ZN za begunce (UNHCR), izvajal informiranje o pravicah in obveznostih, povezanih z začasno zaščito. Informiranje je bilo namenjeno razseljenim osebam in posameznikom, ki se z njimi srečujejo pri svojem delu. V ta namen je PIC vzpostavil mobilno enoto, ki je nudila strokovno pomoč na terenu. Mobilno enoto sestavljajo pravni svetovalci in kulturna mediatorka.

V sklopu projekta je mobilna enota izvajala:

- Informiranje v različnih **občinah**: namenjeno je bilo osebam, ki nudijo pomoč razseljenim (npr. družinskim članom, prijateljem, najemodajalcem), ter institucijam, ki prihajajo v stik z razseljenimi osebam (npr. prek zagotavljanja zdravstvene oskrbe, v procesih vzgoje in izobraževanja, pri zaposlovanju). Nudili smo jim osnovne informacije o postopku pridobitve začasne zaščite in posameznih pravicah, ki se jih lahko s pridobljenim statusom uveljavlja, ter svetovali o izzivih, ki se ob tem pojavljajo.
- Informiranje in ozaveščanje **oseb** iz Ukrajine o njihovem položaju in pravicah ter pomoč pri njihovem uveljavljanju.

Informiranje je v **letu 2022** potekalo v dogovoru in sodelovanju z Uradom za oskrbo in integracijo migrantov (UOIM). PIC je izvedel informiranje v 22 občinah in svetoval 1118 osebam.

Informiranja so bila organizirana v sodelovanju z občinami, civilno zaščito, Rdečim križem in drugimi deležniki. Na informiranja so bili vabljeni predstavniki občin, upravnih enot, zdravstva (zdravstveni domovi, lekarne), vzgoje in izobraževanja (vrtci in šole), centrov za socialno delo, Zavoda RS za zaposlovanje, policije, območnih odborov Rdečega križa, lokalne skupnosti ter razseljene osebe.

Na območju Slovenije je bilo v obdobju od 10. 3. 2022 do 31. 12. 2022 podanih 8445 vlog za začasno zaščito (od tega je vlogo vložilo 5615 oseb ženskega spola in 2830 oseb moškega spola). Priznanih statusov za začasno zaščito je bilo 7666, zavrnjenih vlog pa 85.

V **letu 2023** se je informiranje – ob nespremenjeni zakonodaji – osredotočilo na razseljene osebe, in sicer v obliki individualnega pravnega svetovanja.

---

¹ <https://www.consilium.europa.eu/sl/infographics/ukraine-refugees-eu/>

PIC je svetoval 1051 osebam po vsej državi (Ljubljana, Maribor, Koper, Celje, Novo mesto, Bled, Kočevje, Logatec, Jesenice, Postojna, Debeli Rtič, Ankarani, Kozina, Ajdovščina, Nova Gorica, Kranj, Domžale, Grosuplje, Bohinjska Bistrica, Mirna Peč, Radenci, Jugorje).

Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023 je bilo podanih 1761 vlog (od tega je vlogo vložilo 765 oseb moškega spola in 996 oseb ženskega spola ter 457 mladoletnih oseb, pri čemer je bilo devet mladoletnikov brez spremstva). Priznanih statusov za začasno zaščito je bilo 1671.²

---

² <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/migracije/>

SISTEM ZAČASNE ZAŠČITE

Sistem začasne zaščite je izredni program EU za izjemne okoliščine množičnega prihoda ali neizbežnega množičnega prihoda razseljenih oseb iz tretjih držav, ki se ne morejo varno in trajno vrniti v svojo matično državo ali regijo zaradi tamkajšnjih razmer. Zlasti so to osebe, ki so pobegnile z območij oboroženih konfliktov ali endemičnega nasilja, zelo ogrožene osebe ali osebe, ki so bile žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja človekovih pravic. Obstajati pa mora tudi tveganje, da azilni sistem ne bo zmožen obdelati prihoda brez neželenih učinkov na njegovo uspešno delovanje v korist zadevnih oseb in drugih oseb, ki prosijo za zaščito. Instrument začasne zaščite zato zagotavlja takojšnjo in časovno omejeno – začasno zaščito. V svojem bistvu je primerljiv mednarodni zaščiti, največja razlika pa je postopku pridobivanja statusa začasne zaščite.

V postopku pridobivanja statusa začasne zaščite se ugotavlja le, ali gre za razseljeno osebo v skladu z opisom posebnih skupin oseb, za katere se bo uporabljala začasna zaščita in ali razseljena oseba izpolnjuje pogoje, ki jih določi Svet EU z izvedbenim sklepom. Pri tem ni potrebna presoja razlogov, zaradi katerih je zadevna oseba zapustila svojo izvorno državo oziroma državo običajnega prebivališča. Takšen postopek omogoča razbremenitev azilnega sistema, ki bi sicer bil pod znatnim pritiskom zaradi množičnega prihoda razseljenih oseb.

PRAVNA PODLAGA SISTEMA ZAČASNE ZAŠČITE

Na ravni EU pravno podlago za sistem začasne zaščite predstavlja Direktiva Sveta EU 2001/55/ES z dne 20. 7. 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (v nadaljevanju Direktiva o začasni zaščiti).³ Direktiva o začasni zaščiti je bila v slovenski pravni sistem implementirana z Zakonom o začasni zaščiti razseljenih oseb (v nadaljevanju ZZZRO).⁴

Na podlagi 2. odstavka ZZZRO je bila 24. 3. 2022 sprejeta Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic oseb z začasno zaščito (v nadaljevanju Uredba),⁵ ki ureja postopek za dodelitev denarne pomoči za zasebno nastanitev in žepnine, večji obseg zdravstvenih storitev, pravico do izobraževanja (možnost brezplačnega vrtca), pomoč pri uveljavljanju pravic, idr.

Za aktivacijo Direktive o začasni zaščiti je treba na ravni EU ugotoviti obstoj množičnega prihoda razseljenih oseb, kar se ugotovi z izvedbenim sklepom Sveta EU na predlog Evropske komisije. Posledica izvedbenega sklepa Sveta EU je uvedba začasne zaščite za razseljene osebe, na katere se nanaša, in to v vseh državah članicah v skladu z določbami te direktive. Izvedbeni sklep je v zvezi z razseljenimi osebami, za katere se uporablja, obvezujoč v vseh državah

³ Direktiva Sveta 2001/55/ES z dne 20. 7. 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb.

⁴ Zakon o začasni zaščiti razseljenih oseb (ZZZRO); Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo.

⁵ Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic oseb z začasno zaščito; Uradni list RS, št. 31/06 in 42/22.

članicah. Določijo se začetek veljavnosti in pogoji, pod katerimi preneha veljavnost tega sklepa.⁶

Začasna zaščita traja eno leto. Če ne preneha pod pogoji, ki so določeni v Direktivi o začasni zaščiti (tj. če Svet EU ne sprejme sklepa o predčasnem prenehanju in razmere v matični državi niso takšne, da dopuščajo varno in trajno vrnitev tistih, ki jim je bila podeljena začasna zaščita, ob dolžnem spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter ob spoštovanju obveznosti držav članic glede načela nevračanja), se lahko samodejno podaljša za šestmesečni obdobji in največ za eno leto. Kadar razlogi za začasno zaščito po tem obdobju še vedno obstajajo, lahko Svet EU s kvalificirano večino na predlog Evropske komisije odloči, da se začasna zaščita podaljša (še) do enega leta. Skupno je torej trajanje začasne zaščite omejeno na največ tri leta.⁷

V Republiki Sloveniji se začasna zaščita uvede s sklepom Vlade Republike Slovenije.⁸

Aktivacija sistema začasne zaščite v primeru Ukrajine

4. 3. 2022 je Svet EU sprejel Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. 3. 2022 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu člena 5 Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite (v nadaljevanju Izvedbeni sklep Sveta EU).⁹ Ta sklep je bil sprejet za obdobje enega leta do 4. 3. 2023. Začasna zaščita je bila samodejno podaljšana za eno leto, tj. do 4. 3. 2024. Pred potekom obdobja je bila na predlog Evropske komisije začasna zaščita podaljšana¹⁰ še za obdobje enega leta, in sicer do 4. 3. 2025.

Začasna zaščita se uporablja za osebe, ki so bile 24. 2. 2022 ali pozneje razseljene iz Ukrajine zaradi vojaške invazije ruskih oboroženih sil in so:

- ukrajinski državljani, ki so pred 24. 2. 2022 prebivali v Ukrajini;
- osebe brez državljanstva in državljani tretjih držav, razen Ukrajine, ki so bili pred 24. 2. 2022 upravičeni do mednarodne zaščite ali enakovredne nacionalne zaščite v Ukrajini;
- družinski člani naštetih oseb.¹¹

Začasna zaščita je bila v Republiki Sloveniji uvedena 10. 3. 2022 s Sklepom Vlade Republike Slovenije o uvedbi začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (v nadaljevanju Sklep Vlade RS)¹² v skladu s Izvedbenim sklepom Sveta EU (za obdobje enega leta).

⁶ 14. točka preambule Direktive o začasni zaščiti.

⁷ 4. člen Direktive o začasni zaščiti.

⁸ 10. člen ZZZRO.

⁹ Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. 3. 2022 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu člena 5 Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite (Izvedbeni sklep Sveta EU).

¹⁰ Podaljšana je bila z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2023/2409 z dne 19. 10. 2023 o podaljšanju začasne zaščite.

¹¹ 2. člen Izvedbenega sklepa Sveta (EU) 2022/382.

¹² Sklep o uvedbi začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine; Uradni list RS, št. 32/22. Pridobljeno 10. 1. 2024 (<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2022-01-0648/sklep-o-uedbi-zacasne-zascite-za-razseljene-osebe-iz-ukrajine>).

Sklep Vlade RS je v prvem členu poleg kategorij oseb iz Izvedbenega sklepa Sveta EU določil nekoliko širši obseg upravičenih oseb, dodana je bila kategorija:

- osebe brez državljanstva in državljani tretjih držav, ki niso državljani Ukrajine, in so v Ukrajini prebivali na podlagi veljavnega dovoljenja za stalno prebivanje ter se ne morejo vrniti v svojo državo ali regijo izvora na varen in trajen način.

Skladno z drugim členom Sklepa Vlade RS se lahko začasna zaščita podaljša še največ dvakrat po šest mesecev, zato se je po odločitvi Evropske komisije o njenem podaljšanju 4. 3. 2023 (ko je poteklo eno leto od uveljavitve Izvedbenega sklepa Sveta EU, ki je začel veljati 4. 3. 2022) samodejno podaljšala tudi v Republiki Sloveniji za dve šestmesečni obdobji do 4. 3. 2024. Ko je bila začasna zaščita na ravni EU na predlog Evropske komisije podaljšana še za eno leto, je Vlada RS z novim sklepom¹³ podaljšala trajanje zaščite v Republiki Sloveniji do 4. 3. 2025.

PRAVICE V SISTEMU ZAČASNE ZAŠČITE

Osebe z začasno zaščito imajo za čas trajanja začasne zaščite pravico do:

- začasnega prebivanja v Republiki Sloveniji;
- nastanitve in prehrane v nastanitvenih centrih ali denarne pomoči za zasebno nastanitev;
- zdravstvenega varstva;
- dela;
- izobraževanja;
- denarne pomoči;
- žepnine;
- združevanja družine;
- brezplačne pravne pomoči;
- obveščenosti o pravicah in dolžnostih;
- pomoči pri uveljavljanju pravic iz tega zakona.¹⁴

ZAČASNO PREBIVANJE V REPUBLIKI SLOVENIJI

Osebe z začasno zaščito imajo pravico do začasnega prebivanja v Republiki Sloveniji za čas trajanja začasne zaščite.¹⁵

---

¹³ Sklep o spremembi Sklepa o uvedbi začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine; Uradni list RS, št. 4/24. Pridobljeno 10. 1. 2024 (<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2024-01-0110?sop=2024-01-0110>).

¹⁴ 23. člen ZZZRO.

¹⁵ 24. člen ZZZRO.

Upravna enota¹⁶ v skrajšanem ugotovitvenem postopku¹⁷ ugotavlja, ali prosilec izpolnjuje pogoje za pridobitev začasne zaščite. Upravna enota izda prosilcu, ki mu je priznana začasna zaščita, izkaznico o začasni zaščiti,¹⁸ ki velja tudi kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji.¹⁹ Izkaznica osebe z začasno zaščito velja, dokler traja začasna zaščita.²⁰

Oseba z začasno zaščito je dolžna prijaviti prebivališče in vsako spremembo prebivališča v treh dneh po spremembi pristojni upravni enoti.²¹

V primeru, da oseba ne biva v nastanitvenem centru, temveč v zasebni nastanitvi, potrebuje za prijavo prebivališča še najemno pogodbo oziroma soglasje lastnika nepremičnine, v kateri prebiva.²²

Upravne enote prijavljajo začasno prebivališče največ do izteka začasne zaščite²³.

NASTANITEV V CENTRIH ALI DENARNA POMOČ ZA ZASEBNO NASTANITEV

Osebe z začasno zaščito imajo pravice do nastanitve in prehrane v nastanitvenih centrih.²⁴

Namen nastanitvenega centra je, da osebam, ki nimajo drugih možnosti bivanja, zagotovi prehrano in namestitev.

UOIM upravlja več nastanitvenih centrov, ki so organizirani na različne načine:

- namestitev in prehrana v večjem nastanitvenem centru s prisotnostjo socialnih delavcev, kuhinje in čistilnega servisa (npr. Logatec, Postojna, dijaški dom v Novi Gorici);
- namestitev in prehrana v manjšem nastanitvenem centru, kjer ni dnevno prisoten socialni delavec (npr. Novo mesto, dijaški dom v Radencih);
- namestitev v manjšem nastanitvenem centru, kjer ni dnevno prisoten socialni delavec in osebe same skrbijo za prehrano in čistočo (npr. Bled, Bohinjska Bistrica).

Nastanitveni centri zagotavljajo varno namestitev, kar je izjemnega pomena za osebe, ki se težje vključujejo v družbo ali je iskanje primerne namestitve zanje težje (npr. invalidne osebe).

Osebam z začasno zaščito, ki so nastanjene v nastanitvenih centrih, ki se deloma ali v celoti zaprejo, ali se odločijo za zasebno nastanitev, se dodeli denarna pomoč za zasebno nastanitev.²⁵ Do denarne pomoči za zasebno nastanitev je upravičena tudi oseba z začasno zaščito, ki ima dohodke in druge prejemke ali zavezance, višina pa se določi tako, da se od denarne pomoči za

¹⁶ Pristojni organ za obravnavo vlog za začasno zaščito je določen v 16. členu ZZZRO.

¹⁷ Drugi odstavek 19. člena ZZZRO.

¹⁸ Tretji odstavek 19. člena ZZZRO.

¹⁹ Drugi odstavek 42. člena ZZZRO.

²⁰ Tretji odstavek 42. člena ZZZRO.

²¹ 40. člen ZZZRO.

²² Drugi odstavek 10. člena, četrti odstavek 13. člena in četrti odstavek 7. člena Zakona o prijavi prebivališča; Uradni list RS, št. 52/16, 36/21 in 3/22 – ZDeb.

²³ Prvi odstavek 14. člena Zakona o prijavi prebivališča; Uradni list RS, št. 52/16, 36/21 in 3/22 – ZDeb.

²⁴ 25. člen ZZZRO, 3. in 4. člen Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic oseb z začasno zaščito.

²⁵ 26. člen ZZZRO.

zasebno nastanitev odšteje višina povprečnih dohodkov in drugih prejemkov, ki so jih oseba z začasno zaščito, njeni družinski člani in zavezanci prejeli v preteklih treh mesecih.²⁶

Za dodelitev denarne pomoči za zasebno nastanitev je treba na UOIM poslati zahtevek z vsemi prilogami. Denarna pomoč za zasebno nastanitev se osebi z začasno zaščito dodeli od dne vložitve zahtevka do vključno zadnjega dne šestega meseca, ki sledi mesecu vložitve zahtevka in se izplačuje mesečno s prvim dnevom naslednjega meseca po vložitvi zahtevka.²⁷

Za družinske člane, ki zaradi izobraževanja ne bodo več bivali skupaj z zavezanci za preživljanje (preselitev v dijaški dom, študentski dom, zasebna nastanitev v kraju študija), je možno vložiti nov zahtevek za denarno pomoč za zasebno nastanitev, hkrati pa na predpisanem obrazcu sporočiti tudi spremembo števila družinskih članov, ki so upravičeni do denarne pomoči za zasebno nastanitev po veljavni odločbi.²⁸

Denarna pomoč za zasebno nastanitev se ob vključitvi osebe z začasno zaščito na trg dela ustrezno zmanjša.²⁹ Vendar pa sistem začasne zaščite ne predvideva nadomestila izpada denarne pomoči za zasebno namestitev (npr. subvencije za najem tržnega stanovanja). Prav tako osebe z začasno zaščito niso upravičene do neprofitnega najemnega stanovanja. V praksi opazamo, da to lahko vpliva na sposobnost oseb z začasno zaščito, med katerimi prevladujejo enostarševske družine, da se vključijo na trg dela. Zato bi bilo za potrebe lažjega vključevanja smiselno, da se na državni in občinski ravni osebam z začasno zaščito omogoči pravica do subvencije najemnine in/ali dostop do neprofitnih najemnih stanovanj. Alternativna rešitev v okviru spodbujanja zaposlovanja bi bila, da se za dodelitev denarne pomoči za zasebno nastanitev upošteva le razlika med denarno pomočjo, ki bi jo oseba prejela, če ne bi bila zaposlena, in dohodkom, ki ga prejme, če je zaposlena. Tako se dohodek iz zaposlitve ne bi dvakratno upošteval pri dodelitvi denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev, kot se v sedanji ureditvi.

ZDRAVSTVENO VARSTVO

Osebe z začasno zaščito imajo pravico do zdravstvenega varstva, katerega obseg in način dostopa določata ZZRO in Uredba.³⁰

V praksi so imele osebe z dostopom do zdravstvenega varstva različne izkušnje – bodisi je bil ta hiter in enostaven bodisi zelo otežen. Dostop do zdravstvenega varstva je odvisen od mnogih dejavnikov, kot so dostopnost informacij o sistemu zdravstvenega varstva (zdravstveni dom, zdravnik s koncesijo,...), jezikovne prepreke, možnost vzpostavitve stika z zdravstvenimi delavci, morebitna pomoči pri naročanju na preglede, čakalne dobe, razpoložljivost dokumentacije iz izvorne države in njeno prevajanje v slovenščino.

---

²⁶ 5. do 11. člen Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic oseb z začasno zaščito.

²⁷ 5. člen Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic oseb z začasno zaščito.

²⁸ 7. člen Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic oseb z začasno zaščito.

²⁹ Šesti in sedmi odstavek 33. člena ZZRO.

³⁰ 27. člen ZZRO, 12. in 13. člen Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic oseb z začasno zaščito.

Ko iščejo zdravstveno pomoč, so določene podpore deležne osebe, ki so nastanjene v nastanitvenih centrih s socialnim delavcem, ki jih lahko usmerja in jim pomaga pri naročanju na preglede ter tudi organizira prevoz do zdravstvene ustanove.

Osebe, ki so nastanjene v zasebnih nastanitvah, nimajo dostopa do podpore socialnega delavca, zato so bolj odvisne od informacij, ki so objavljene na spletnih straneh in podpore lokalnega prebivalstva, predstavnikov Rdečega križa, Slovenske filantropije,...

Osebe z začasno zaščito večinoma predstavljajo enostarševske družine in starejši, ki sodijo v ranljivo skupino razseljenih ljudi in zato težje dostopajo do informacij in storitev zdravstvenega varstva. V praksi zato obstaja potreba po večji dostopnosti informacij o zdravstvenem varstvu ter dodatni pomoči pri dostopu do zdravstvenih storitev.

Kot primer dobre prakse se je izkazala objava informacij o zdravstvenih delavcih in ustanovah na spletnih straneh občin v slovenščini in ukrajinščini (npr. Nova Gorica).³¹ Smiselno bi bilo, da se na lokalnih ravneh uvede sistem objavljanja relevantnih informacij na spletnih straneh v slovenščini, ukrajinščini in ruščini (npr. kontaktni podatki izvajalcev zdravstvenih storitev), ki so lahko dostopne osebam, ki te informacije iščejo.

Poleg tega bi bilo smiselno, da se na lokalni in državni ravni zagotovi trajno pomoč medkulturnih mediatorjev, kar bi olajšalo komunikacijo med zdravstvenim osebjem in osebami z začasno zaščito.

Tako pomoč sta že zagotovila Rdeči križ Slovenije in Slovenska filantropija,³² ko so medkulturni mediatorji spremljali osebe z začasno zaščito ob obisku zdravnika, v šoli pri sestankih z učitelji, itd.

PROST DOSTOP DO TRGA DELA

Osebe z začasno zaščito so glede pravice do dela izenačene z begunci v skladu s predpisi, ki urejajo zaposlovanje in delo tujcev,³³ kar pomeni, da imajo prost dostop do trga dela in se lahko zaposlijo ali samozaposlijo. Prost dostop do trga dela zagotavlja tudi pravico do vpisa v evidenco brezposelnih oseb ter koriščenje storitev Zavoda RS za zaposlovanje.³⁴ Z vpisom v evidenco brezposelnih lahko osebe z začasno zaščito dostopajo do storitev, ki so pomembne za uspešno zaposlitev, kot je brezplačno vrednotenje izobrazbe, pridobljene v tujini, s strani ENIC NARIC centra, kar pripomore k zaposlitvi na delovnem mestu, primernem doseženi izobrazbi. Prav tako imajo možnost vključevanja v tečaje slovenščine in tečaje integracije na trg dela, kjer se lahko seznanijo s pomembnimi informacijami o delovanju trga dela.

Oseba ob zaposlitvi izgubi zgoraj navedene pravice. Osebe z začasno zaščito so sicer upravičene tudi do programa učenja slovenskega jezika v okviru programa Začetna integracija

---

³¹ <https://www.nova-gorica.si/druzbenangaziranost/pomoc-ukrajini/>

³² <https://www.filantropija.org/odziv-na-prihod-beguncev-iz-ukrajine/>

³³ 28. člen ZZZRO.

³⁴ 18. člen Pravilnika o prijavi in odjavi iz evidenc, zaposlitvenem načrtu, pravicah in obveznostih pri iskanju zaposlitve ter nadzoru nad osebami, prijavljenimi v evidencah; Uradni list RS, št. 106/10, 10/14, 98/15, 82/18, 90/21 in 38/22. Pridobljeno 10. 1. 2024 (<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10452>).

priseljencev (v nadaljevanju ZIP)³⁵ – tečaj slovenščine za osebe z začasno zaščito, vendar se je v praksi izkazalo, da zaposlitev posamezniku onemogoča obiskovanje tečaja slovenščine ob opravljanju dela, ker tečaji večinoma potekajo v dopoldanskem času oziroma v času opravljanja dela (med 8. in 16. uro). Tako ob hitri zaposlitvi oseba dejansko ne more obiskovati tečaja slovenskega jezika. V primeru neznanja slovenskega jezika pa so možnosti zaposlitve na zahtevnejših delovnih mestih manjše.

Interes za zaposlitev obstaja zlasti med tistimi osebami, ki se po izteku začasne zaščite ne želijo vrniti v Ukrajino, temveč ostati v Sloveniji na podlagi dela.

Žal Zakon o tujcih (v nadaljevanju ZTuj-2)³⁶ ne omogoča prehoda med statusom osebe z začasno zaščito in enotnim dovoljenjem za delo in prebivanje³⁷ na način, kot je to omogočeno osebam s statusom begunca in subsidiarne zaščite.³⁸ Zakonodajca predvideva, da se mora oseba z začasno zaščito odpovedati začasni zaščiti, posledično je prekinjeno morebitno delovno razmerje, oseba mora državo v roku za prostovoljni odhod zapustiti in nato v skladu z veljavnimi določbami ZTuj-2 pridobiti prvo enotno dovoljenje za prebivanje in delo, saj drugi odstavek 34. člena ZTuj-2³⁹ določa, da je treba prvo enotno dovoljenje pridobiti pred vstopom v državo. Zakon oseb z začasno zaščito namreč ne uvršča med izjeme oziroma skupine tujcev, ki lahko za prvo enotno dovoljenje zaprosijo v Republiki Sloveniji.

Problematična je tudi določba 52. člena ZTuj-2,⁴⁰ ki določa, da se čas prebivanja tujca v Republiki Sloveniji na podlagi začasne zaščite ne šteje v obdobje za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje. Določba je presplošna in osebi z začasno zaščito, ki bi pridobila enotno dovoljenje za začasno prebivanje in delo, ne omogoča vštevanja časa, ko je oseba sicer prebivala na podlagi začasne zaščite, vendar bila tudi zaposlena. Osebo z začasno zaščito zato v primeru pridobitve stalnega dovoljenja za delo in prebivanje postavlja v slabši položaj kot druge osebe, ki bivajo in delajo na podlagi začasnega dovoljenja.

Obstoječa ureditev niti ne predvideva, da se prebivanje v Republiki Sloveniji na podlagi priznane začasne zaščite v šteje v obdobje enoletnega neprekinjenega zakonitega prebivanja v Republiki Sloveniji za izdajo enotnega dovoljenja zaradi opravljanja dela kot samozaposlena oseba po 37.b členu ZTuj-2. To pomeni, da oseba, ki se samozaposli in opravlja dejavnost kot samostojni podjetnik, ob prenehanju začasne zaščite ne more zaprositi za enotno dovoljenje za delo in prebivanje na podlagi samozaposlitve.

Smiselno bi bilo, da se osebam z začasno zaščito omogoči prehod na drugo pravno podlago za prebivanje najmanj po prenehanju začasne zaščite, še boljše pa že v času trajanja začasne zaščite. Na ta način bi se omogočilo posameznikom, ki so zaposleni in integrirani v lokalno okolje, da z ureditvijo svojega statusa z dovoljšno mero gotovosti načrtujejo svoje življenje. Ob tem je

³⁵ <https://www.gov.si teme/pomoc-slovenije-drzavljanom-ukrajine/>, tretji odstavek 106. člen ZTuj – 2

³⁶ Zakon o tujcih (ZTuj-2); Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo, 95/21 – popr., 105/22 – ZZNŠPP, 48/23 in 115/23.

³⁷ Peti odstavek 3. člena ZTuj-2.

³⁸ 34. člen ZTuj-2.

³⁹ Prvo dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji mora tujec pridobiti pred vstopom v državo, če ta zakon ne določa drugače.

⁴⁰ Prvi odstavek 52. člena ZTuj-2.

treba poudariti, da bi bilo smiselno urediti prehod med statusi že med samim trajanjem začasne zaščite. V nasprotnem primeru bodo ob prenehanju začasne zaščite vse osebe podajale vloge istočasno, kar lahko privede do nepredstavljive obremenitve upravnih enot. Za osebe, ki so se v času trajanja začasne zaščite samozaposlile, je treba vključiti čas prebivanja tujca v Republiki Sloveniji kot osebe s priznано začasno zaščito v časovno obdobje enoletnega neprekinjenega zakonitega prebivanja v Republiki Sloveniji iz prvega odstavka 37.b člena ZTuj-2 (enotno dovoljenje zaradi opravljanja dela kot samozaposlena oseba).

IZOBRAŽEVANJE

Slovenski vzgojno-izobraževalni proces temelji na vključujočem pristopu pri uresničevanju pravice otrok priseljencev do izobraževanja,⁴¹ torej na čim hitrejšem vključevanju v vrtce in redni pouk,⁴² saj je to izjemnega pomena pri njihovi socialni vključenosti v vsakodnevno življenje lokalnega okolja.⁴³

Zaradi tega kljub začasnosti, ki je značilna za sistem začasne zaščite, ZZRO in Uredba zagotavljata pravico do vzgoje in izobraževanja po celotni vertikali (vrtec, osnovna šola, srednja šola, višje in visokošolsko izobraževanje).⁴⁴

Med osebami z začasno zaščito je največ žensk z otroki, ki se po večini vključujejo v slovenske vrtce in šole. Za lažjo komunikacijo med vzgojitelji in učitelji ter starši bi bilo smiselno na lokalni ravni zagotoviti pomoč kulturnih mediatorjev. Tako pomoč sta že zagotovila Rdeči križ Slovenije in Slovenska filantropija.

Cilj medkulturne mediacije je zagotoviti enakost in zmanjšati jezikovne in kulturne ovire pri dostopu do javnih storitev za ljudi, ki ne obvladajo družbenega jezika. To skuša doseči z izboljšanjem komunikacije in tako doprinesti k boljšemu razumevanju ter odnosu med izvajalci javnih storitev (npr. zdravstvenim osebjem, šolskim osebjem) in tujejezičnimi uporabniki. Medkulturna mediacija krepi vloge osebja, ki izvaja javno storitev, in uporabnikov, saj prispeva h kakovostni oskrbi, ki je na eni strani bolj prilagojena uporabniku in širi možnosti za njegovo sodelovanje v obravnavi, na drugi strani pa lajša izvajanje nalog osebja.⁴⁵

---

⁴¹ Pravice do vključevanja otrok priseljencev v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem urejajo zlasti Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, Zakon o osnovni šoli, Zakon o gimnazijah, Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju ter Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli, področna zakonodaja pa je naštetna na spletnih straneh Ministrstva za vzgojo in izobraževanje RS.

⁴² 2. in 3. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja; Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj, 123/21, 172/21, 207/21, 105/22 – ZZNŠPP, 141/22, 158/22 – ZDoh-2AA in 71/23).

⁴³ https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/Smernice_za_vkljucevanje_otrok_priseljencev_v_vrtce_in_sole.pdf

⁴⁴ 29. člen ZZRO, 15. do 20. člen Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic oseb z začasno zaščito.

⁴⁵ Huber, I., Lipovec Čebren, U. in Pistotnik, S. (2020). Neenakosti in ranljivosti v zdravju v Sloveniji. Ljubljana: Nacionalni inštitut za javno zdravje.

Vrtec

Osebe z začasno zaščito lahko svoje otroke vpišejo v vrtec kadarkoli, če ima vrtec prosta mesta. Če so prejemniki žepnine ali denarnih pomoči, so za čas prejemanja denarnih pomoči oproščeni plačila za vrtec.⁴⁶

Če niso prejemniki denarnih pomoči ali pa so zaposleni, potem so enako kot slovenski državljani upravičeni do subvencije vrtca, o kateri odločajo centri za socialno delo.⁴⁷ Med presojo upravičenosti do pravice se upošteva celotno premoženje prosilca; to pomeni podatke, ki so dostopni centru za socialno delo v Sloveniji in podatke o premoženju v tujini, ki jih predložijo prosilci sami.⁴⁸

Osnovna šola

Otroci z začasno zaščito se lahko vpišejo v osnovno šolo v svojem okolišu,⁴⁹ torej v šolo glede na naslov začasnega prebivališča.

Pripada jim:

- brezplačna malica in kosilo v šoli;
- brezplačen prevoz, če je potreben;
- učbeniki so tako kot za slovenske otroke zagotovljeni iz učbeniškega sklada, šolske potrebščine in druge stroške pa naj bi krili starši iz žepnine ali denarne pomoči. V tem primeru lahko zamik izplačila denarnih pomoči predstavlja težavo, če je oseba povsem brez sredstev, saj otroku ob vstopu ne more zagotoviti potrebnih šolskih pripomočkov (zvezki, barvice, svinčniki, športna oprema, šolske torbice,...);
- začetni pouk slovenščine;
- prilagoditev ocenjevanja in možnost napredovanja kljub neocenjenim predmetom.

Podporna mreža za otroke in starše – otroci se lahko vključujejo v jutranje varstvo in podaljšano bivanje, interesne dejavnosti, glasbeno šolo. Šole sodelujejo s starši in na ta način krepijo njihovo in otrokovo vključenost v lokalno okolje⁵⁰ ter spodbujajo učenje slovenščine.

Srednje in višje šole, visokošolsko izobraževanje

Za vpis v srednjo šolo morajo otroci izpolnjevati vpisne pogoje, šola pa mora imeti tudi prosto mesto. Vpis je možen tudi med šolskim letom. Otrokom pripadata brezplačna malica⁵¹ in tečaj slovenščine.⁵²

⁴⁶ Drugi odstavek 16. člena Uredbe.

⁴⁷ Prvi odstavek 16. člena Uredbe.

⁴⁸ Tretje poglavje – Način ugotavljanja materialnega položaja Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev; Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19, 189/20 – ZFRO, 54/22 – ZUPŠ-1, 76/23 – ZŠolPre-1B in 122/23 – ZŠtip-1C).

⁴⁹ 48. člen Zakona o osnovni šoli; Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K, 76/23 in 16/24).

⁵⁰ <https://www.gov.si teme/pomoc-slovenije-drzavljanom-ukrajine/izobrazevanje-ukrajinskih-otrok-v-sloveniji/>
⁵¹ 19. člen Uredbe.

⁵² Drugi odstavek 8. člena Zakona o osnovni šoli; Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K, 76/23 in 16/24).

Za vpis v visoko šolstvo so za osebe z začasno zaščito razpisani posebni prijavni roki. Vpis med študijskim letom je možen le, če so na voljo prosta mesta.⁵³

FINANČNE POMOČI

Žepnina

Osebam z začasno zaščito, ki so nastanjene v nastanitvenem centru in so brez dohodkov in drugih prejemkov ter zavezancev, ki so jih v skladu s predpisi Republike Slovenije dolžni in zmožni preživljati, UOIM dodeli žepnino.⁵⁴

Izrecno velja poudariti, da Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic oseb z začasno zaščito v tretjem odstavku 22. člena določa, da oseba z začasno zaščito pridobi pravico do žepnine s prvim dnevom naslednjega meseca po tem, ko je bila nastanjena v nastanitvenem centru, in da se žepnina izplačuje mesečno za tekoči mesec.

Tako je način izplačevanja žepnine opisan tudi na spletnih straneh UOIM.⁵⁵

V praksi smo zaznali primere, ko se je žepnina izplačevala za pretekli mesec, kar pomeni, da so lahko na prva denarna sredstva osebe z začasno zaščito čakale tudi več kot mesec dni (npr. prosilec se nastani v nastanitvenem centru januarja in še januarja pridobi odločbo o začasni zaščiti, takoj odda zahtevek za žepnino, ki mu pripada od 1. februarja, izplačana pa je šele marca za mesec februar). Menimo, da takšen način izplačevanja žepnine ni v skladu z določbami Uredbe, saj je žepnina namenjena zagotovitvi materialne oskrbe in nakupu vseh pripomočkov, potrebnih za izobraževanje, ki jih ne zagotavlja nastanitveni center. Zato bi bilo smiselno, da se v vseh primerih zagotovi, da se žepnina izplačuje v skladu z Uredbo mesečno za tekoči mesec.

Denarna pomoč

Osebe z začasno zaščito, ki ne bivajo v nastanitvenih centrih in so brez dohodkov in drugih prejemkov ter zavezancev, ki so jih v skladu s predpisi Republike Slovenije dolžni in zmožni preživljati, so upravičene do denarne pomoči.⁵⁶ Do denarne pomoči so upravičene tudi osebe, ki imajo dohodke in druge prejeme, višina denarne pomoči pa se določi tako, da se od minimalnega dohodka, ki jim pripada, odšteje višina dohodkov in drugih prejemkov, prejetih v preteklem mesecu.⁵⁷

Za dodelitev denarne pomoči je treba na UOIM poslati zahtevek z vsemi prilogami. Denarna pomoč se dodeli za obdobje šestih mesecev in se izplačuje mesečno s prvim dnevom naslednjega meseca po vložitvi zahtevka.⁵⁸

V praksi so upravičenci prejeli odločbe o upravičenosti do denarne pomoči z velikim časovnim zamikom, tudi nekaj mesecev, izplačila pa so se izvrševala za nazaj. To je povzročalo

---

⁵³ 18. člen Uredbe.

⁵⁴ 35. člen ZZZRO, 21. in 22. člen Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic oseb z začasno zaščito.

⁵⁵ <https://www.gov.si teme/pomoc-slovenije-drzavljanom-ukrajine/>

⁵⁶ 30. do 34. člen ZZZRO.

⁵⁷ Drugi odstavek 31. člena ZZZRO.

⁵⁸ Drugi odstavek 34. člena ZZZRO.

več težav za prejemnike, saj so bili daljša obdobja brez sredstev za življenje – sploh v primeru, ko so živeli v najemniškem stanovanju, za katerega so morali plačevati mesečno najemnino.

Smiselno bi bilo, da se vloga za denarno pomoč in vloga za denarno pomoč za zasebno nastanitev po zgledu vloge za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev združita v eno vlogo, na kateri bi prosilci označili pravico, ki jo uveljavljajo.

Ob zaposlitvi prejemniki povečini izgubijo pravico do denarne pomoči, saj njihova plača presega višino denarne pomoči, ki bi jim pripadala. Če so prejemniki tudi najemniki tržnega stanovanja, za katerega so upravičeni do denarne pomoči za zasebno nastanitev, lahko to zanje predstavlja tveganje za finančno stisko, saj ob izgubi pravice do denarne pomoči običajno izgubijo tudi pravico do denarne pomoči za zasebno nastanitev, ob tem pa ni predvidena subvencija najemnine ali možnost najema neprofitnega stanovanja.

Predlagamo, da se na nacionalni ravni uredi nadomestilo izpada denarnih pomoči za zasebno nastanitev ob zaposlitvi primerljivo s subvencijo najemnine in/ali dostop do neprofitnih najemnih stanovanj.

Kot v primeru denarne pomoči za zasebno nastanitev bi bila alternativna rešitev v okviru spodbujanja zaposlovanja, da se za dodelitev denarne pomoči za zasebno nastanitev upošteva le razlika med denarno pomočjo, ki bi jo oseba prejela, če ne bi bila zaposlena, in dohodkom, ki ga prejme, če je zaposlena. Tako se dohodek iz zaposlitve ne bi dvakratno upošteval pri dodelitvi denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev kot v se v sedANJI ureditvi.

UČENJE SLOVENSKEGA JEZIKA

Namen učenja slovenščine za odrasle priseljence je razvijati zmožnost sporazumevanja v slovenščini kot nepravem jeziku in tako omogočati lažjo vključitev priseljenecv v slovensko družbo in na trg dela ter na ta način prispevati k družbeni koheziji.⁵⁹

Osebe z začasno zaščito so upravičene do tečaja slovenskega jezika v okviru programa Začetna integracija priseljenecv oziroma ZIP,⁶⁰ potrdilo o izpolnjevanju pogojev jim na zahtevo izda upravna enota. S potrdilom lahko uveljavljajo pravico pri izbranem izvajalcu.

Z vpisom v evidenco brezposelnih se je možno tečaja udeležiti tudi prek Zavoda RS za zaposlovanje, to pravico pa osebe izgubijo z zaposlitvijo.

Natančneje pogoje za brezplačno udeležbo v programu ZIP in obseg izobraževanja opredeljuje posebna uredba.⁶¹

---

⁵⁹ <https://arhiv.acs.si/programoteka/ZIP.pdf>

⁶⁰ Tretji odstavek 106. člen ZTuj – 2.

⁶¹ Uredba o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani Evropske unije; Uradni list RS, št. 70/12, 58/16, 70/21 in 109/23.

Osebe z začasno zaščito so upravičene do programa učenja slovenskega jezika oziroma enotnega programa v obsegu 60 ur.⁶² Ta obseg ur zadošča za izvedbo tečaja na osnovni ravni.

Smiselno bi bilo omogočiti brezplačno udeležbo v večjem obsegu ur, saj je za učinkovito integracijo v družbo sprejema ključna ekonomska integracija priseljencev, predpogoj zanjo pa je izobraževanje in v tem oziru tudi razvijanje zmožnosti sporazumevanja v jeziku države sprejema.⁶³

REGISTRACIJA AVTOMOBILA

Zakon o motornih vozilih⁶⁴ določa, da morajo tujci, ki imajo na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji prijavljeno začasno prebivališče, svoja vozila registrirati v Republiki Sloveniji v 30 dneh od prijave začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji.⁶⁵ Za ta vozila se izda prometno dovoljenje z veljavnostjo do enega leta oziroma za čas trajanja dovoljenja za začasno prebivanje, v primeručasne zaščite torej do 4. 3. 2025.

Za registracijo avtomobila treba izpeljati zahteven postopek uvoza, v katerem je treba priložiti mnogo dokazil in plačati carino ter davek na motorna vozila, to pa za osebe z začasno zaščito predstavlja velik finančni zalogaj. Ob vrnitvi v Ukrajino pa je treba seveda postopek tam ponoviti.

Glede na namenčasne zaščite bi bilo smiselno poiskati ustrežnejšo rešitev, npr. obvezen tehnični pregled za ugotovitev tehnične brezhibnosti v določenem roku od pridobitvečasne zaščite ob sočasnem mednarodnem zavarovanju motornega vozila (sistem zelene karte) prek ukrajinskih zavarovalnic.

---

⁶² 4. člen Uredbe o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani Evropske unije.

⁶³ <https://arhiv.acs.si/programoteka/ZIP.pdf>

⁶⁴ Zakon o motornih vozilih (ZMV-1); Uradni list RS, št. 75/17 in 92/20 – ZPrCP-E.

⁶⁵ Tretji odstavek 27. člena ZMV-1.

PRIPOROČILA

Skladno z zapisanim podajamo priporočila za sistemsko naslavljanje težav, s katerimi se srečujejo razseljene osebe in izvajalci storitev:

- 1. Na lokalni ravni naj se uvede sistem objavljanja relevantnih informacij v slovenščini, ukrajiniščini in ruščini na spletnih straneh (npr. kontaktni podatki izvajalcev zdravstvenih storitev), ki so lahko dostopne osebam, ki te informacije iščejo.**
- 2. Na lokalni ravni naj se zagotovi sistemsko in trajno pomoč medkulturnih mediatorjev, ki bi olajšala komunikacijo med osebami z začasno zaščito in izvajalci storitev, predvsem na področju zdravstva in šolstva.**
- 3. Na nacionalni ravni naj se vloga za denarno pomoč in vloga za denarno pomoč za zasebno nastanitev po zgledu vloge za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev združita v eno vlogo, na kateri bi prosilci označili pravico, ki jo uveljavljajo.**
- 4. Na nacionalni ravni naj se uredi nadomestilo izpada denarnih pomoči za zasebno nastanitev ob zaposlitvi primerljivo s subvencijo najemnine in/ali dostop do neprofitnih najemnih stanovanj.**
- 5. Na nacionalni ravni naj se v okviru spodbujanja zaposlovanja za dodelitev denarne pomoči za zasebno nastanitev upošteva le razliko med denarno pomočjo, ki bi jo oseba prejela, če ne bi bila zaposlena, in dohodkom, ki ga prejme, če je zaposlena. Tako se dohodek iz zaposlitve ne bi dvakratno upošteval pri dodelitvi denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev, kot se v sedanji ureditvi.**
- 6. Na nacionalni ravni naj se osebami z začasno zaščito omogoči prehod na drugo pravno podlago za prebivanje že med trajanjemčasne zaščite in po prenehanjučasne zaščite. Za osebe, ki so se v časučasne zaščite samozaposlile, bi bilo treba vključiti čas prebivanja tujca v Republiki Sloveniji kot osebe s priznano začasno zaščito v časovno obdobje enoletnega neprekinjenega zakonitega prebivanja v Republiki Sloveniji (enotno dovoljenje zaradi opravljanja dela kot samozaposlena oseba).**
- 7. Na nacionalni ravni naj se zagotovi, da se žepnina izplačuje mesečno za tekoči mesec (skladno z Uredbo).**
- 8. Na nacionalni ravni naj se omogoči brezplačna udeležba tečaja slovenščine v večjem obsegu ur in brezplačno opravljanje izpita na višji ravni.**
- 9. Na nacionalni ravni naj se pripravi ustrežnejšo rešitev uporabe avtomobila v prometu, npr. obvezen tehnični pregled za ugotovitev tehnične brezhibnosti v določenem roku od pridobitvečasne zaščite ob sočasnem mednarodnem zavarovanju (sistem zelene karte) prek ukrajinskih zavarovalnic.**